

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 1 • год. CV • 15 януари 2026 г. • цена 1 лев / 0.51 €

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

Доц. Геноева
Михова

ПОЛЯ
ТЕРЗИСТОВА
(1900–1985)

На стр. 6

ЛИТУРГИЯ С БЛАГОДАРСТВЕН МОЛЕБЕН ЗА 148 ГОДИНИ ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА СОФИЯ ОТ ОСМАНСКО ВЛАДИЧЕСТВО

Снимка: Весела Игнатова, БПЦ

НЕГОВО СВЕТЕЙШЕСТВО ПАТРИАРХ ДАНИИЛ: ДА ОТСТОЯВАМЕ СВОЯТА СВОБОДА

Конюнктурата не бива да ни прави неблагодарни

Преди 148 години, на 4 януари, жителите на София посрещат руските воители освободители под командването на генерал Гурко, които влизат триумфално в града, слагайки край на петвековното османско владичество. По този повод Българският патриарх Даниил отслужи божествена света Литургия с благодарствен молебен в катедралния храм „Св. Неделя“. В богослужението участваха признателни граждани и представители на обществени организации.

В словото си Негово Светейшество сподели:

„На този ден преди 148 години западният отряд на ген. Гурко освобождава град София след близо петвековно робство. Жителите на града си отдъхват и с неизразима радост се стичат да приветстват армията на освободителите, да благодарят и да се зарадват в Бога. Голяма е била радостта и поради надвисналата опасност над града – 3 срещу 4 януари, той да бъде опожарен, а жителите му – избити. Такава участ постига Стара Загора през лятото на предходната година (1877) и други градове при отстъплението на турските войски, което показва от какво се е избавила София. Същата благодарност към освободителите дължим и ние, защото не можем да променим историческите факти.

Навсякъде българите са спомогали освободителните действия – сам ген. Гурко казва, че ако не били онези силни смели мъже, които при преминаване на прохода през Стара планина,

заменили конете и впрегнали своите волове, за да изтеглят оръдията и за да може да мине войската в чудовищен студ и тежки условия, едва ли биха преминали Балкана. Ето с каква голяма самоотверженост нашите предци всячески са помагали.

През XIX век, особено в Северна България, има много въстания, когато вдигналото се българско население почти масово бива избивано, а след няколко години хората отново се вдигат. Знаели, че със свои сили не могат да се справят, но въпреки това многократно се вдигат на въстание. Затова с такова голямо въодушевление са посрещнали руските освободителни войски и с голяма радост е прието освобождението на София. По тази причина дължим благодарност на смелите воители, много от които положили своите кости и пролили кръвта си, за да можем ние днес да живеем свободно.

Това ни кара да се замислим – ако поради политически конюнктури и разни тенденции в общественото мислене ние не пазим благодарност към хората, отдали живота си за нас – то ние свободни ли сме, или живеем със страх? Както имаме благодарност към онези, които са ни родили и отгледали, то как да нямаме благодарност към онези които са умирали за нас? ...

Нека се просвещаваме с истините на светата православна вяра, която ни учи и на благодарност. На всяко богослужение поминаваме и царя Освободител, и всички, отдали живота си за

свободата и вярата на Отечеството ни воители – и български, и руски, както и румънски, сръбски и воители от други националности, които били под знамето на руската армия.

Следва да отдадем благодарност за мъжеството, доблестта и любовта към народа ни и на вицеконсулите на Франция граф Леандър Льо Ге и Виторио Позитано и на Австро-Унгария Йозеф Валхард, които, разбирайки, че е издадена заповед от Осман паша за опожаряването и избиването на населението на София, казват, че няма да напуснат града с персонала си и особено със санитарните си мисии, които помагали за лекуването на ранените воители. Това вразумява властите да отменят заповедта и градът не е опожарен. Добродетелта винаги е за похвала и за да подражаваме на тази доблест.

Пазейки паметта и благодарността към тях, нека отстояваме своята свобода и да не даваме някой да ни поробва със страхове, с посяване на омраза или разделение – напротив, в сърцата ни да крепне любовта към Бога и човечите. Тогава ние наистина ще оползотворяваме този дар на свободата – не само на политическата, но и на духовната – свободата от греховете ни, и така ще прославяме Бога с чисти сърца“.

Патриарх Даниил отправи призив миряните да се молят за прекратяване на войната между Русия и Украйна и за помирение между двата братски народа, „които като един са се борили за нашата свобода“.

Скъпи тракийци,
Честита Нова 2026 година!
Нека Новата година
бъде източник
на вдъхновение и радост!
Пожелавам ви мирна година,
богата на здраве
и благополучие!
Красимир Премянов,
Председател на СТДБ

ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА СТДБ И ТНИ СЕ ПОКЛОНИХА ПРЕД ПОДВИГА НА ОСВОБОДИТЕЛИТЕ

В знак на почит, уважение и признателност към саможертвата на всички знайни и незнайни воители представители на Съюза на тракийските дружества в България с председател Красимир Премянов се поклониха пред делото на освободителите.

Цветя бяха поднесени пред паметниците „Български опълченец“, „Цар Освободител“ и ген. Гурко.

105 ГОДИНИ ВЕСТНИК „ТРАКИЯ“

На 14 (21) януари 1921 г., в изпълнение решението на Четвъртия конгрес на Тракийската организация, излиза брой първи на печатния орган вестник „Тракия“, чиито главен редактор е Димитър Попниколов. Съгласно чл. 8 от тогавашния Устав на организацията, всеки тракиец е задължен да го получава. Вестникът бързо се превръща в ценен източник на информация за тракийци, увеличава тиража си и става важен пропагандатор на тракийската кауза.

Ролята на в. „Тракия“ за запазване на историята тракийските българи и тяхната организация през годините е безценна. И след 105 години, ще има кой да отвори страниците на нашия вестник, за да търси исторически факти и информация за тракийци.

Честита годишнина!

■ София

■ София

ПОКЛОН ПРЕД КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА

ИСКРА ЧЕРНЕВА

На 18 декември 2025 г. тракийци от столицата се поклониха пред паметника на Капитан Петко войвода в Борисовата градина по повод рождената му дата. Гости на церемонията бяха членове на ТД „Одринска епопея“ от Стара Загора, водени от своя председател Цанко Атанасов. Фолклорната група към дружеството откри тържеството с „Петко льо, капитане“. Топли думи на признателност към делото на патрона на организацията ни произнесе зам.-председателят на СТДБ Красно-

дар Беломорски. Той засвидетелства почитта към големия герой и разказа за инициативите на СТДБ и на столичната организация за увековечаване на неговата памет. По традиция Георги Лушнарв изпя своя песен за тракийския капитан. Тук бяха и членовете на ВК на СТДБ чл.-кор. проф. Васил Проданов – председател на ТНИ и член на ЦР, чл.-кор. проф. Георги Михов – член на ЦР, доц. Вана Стоянова, Мария Божкова, Хубен Стефанов, както и Светла Пълева, Петър Драгоев, Зорница Радонова, Искра Чернева, Петко Стамболиев, Любомир Трифо-

нов, тракийци от София и Стара Загора. Бяха поднесени венци и цветя.

Тържественият ден продължи в залата на СТДБ с проявата на ТЖС за отбелязване на **145-годишнината от рождението на тракийската деятелка Тота Дончева**. Проф. Светлозар Елдъров – член на ВК на СТДБ, разказа интересни факти от живота ѝ въз основа на книгата на Николай Хайтов „Родопските комити разказват“, публикувана през 70-те години на миналия век. Първоизточник на произведението са събраните и архивирани от Петър

Маринов спомени на 33 родопски войвода и поборници. Сред имената им ярко се откроява и Тота Дончева, която е призната за единствената жена ръководител на Преображенското въстание. Като съвсем млада учителка тя се установява в сърцето на Тракия и Родопите – Чепеларе, където активно се включва в подготовката на въстанието и в борбата за пълното освобождение на България наред с доблестните мъже Вълчо Сарафов – братовчед на прочутия войвода Борис Сарафов, и Константин Антонов, който впоследствие става неин съпруг. Вана

Мечева – председател на ТЖС и член на ВК на СТДБ, подробно запозна присъстващите с интересната биография и трудния житейски път на смелата тракийка. Тя сподели, че днешната инициатива, посветена на Тота Дончева, е част от едно бъдещо мащабно проучване на жените тракийки, взели дейно участие в революционните борби за единението на отечеството ни. Проявата завърши емоционално с изпълнението на фолклорната група към ТД „Одринска епопея“ – Стара Загора.

Продължение на 3-а стр.

■ В памет на Тота Дончева

■ Средец

■ Свиленград

■ Свиленград

■ Хасково

Продължава от 2-а стр.

ПОКЛОН ПРЕД КАПИТАН ...

Тракийци в Свиленград съвместно с представители на Общината и Съюза на офицерите и сержанти от запаса и резерва се поклониха и поднесоха венци и цветя на паметниците на Капитан Петко войвода. Венци и цветя бяха поднесени и пред на паметника на Димитър Маджаров – спасителят на българските бежанци, и пред паметника на Христо Топракчиев – български летец, офицер, един от основателите на българското въздухоплаване.

С кратка литературно – музикална програма беше отдадена почит към големия родолюбец в **Средец**. Гости на тържеството бяха г-жа Йона Чобанова, зам. кмет на Община Средец, членове на сдружението и общественици.

Честването в **Сливен** започна в храма на тракийци „Цар Борис I Покръстител“ със заупокойна молитва и завърши с поднасяне на цветя пред паметника на войвода-

■ Сливен

та. Слово за живота и дейността на Капитан Петко изнесе председателят на дружеството инж. Кирил Киряков.

В **Казанлък** три поколения на

възраст от 3 до 93 години изразиха чрез стихове, песни и танци любовта си към защитника на Тракия и Родоп планина.

В **Крумовград** делото на вой-

водата бе почетено с кратка програма и слово пред неговия величествен паметник. Признателни потомци на тракийци, общественици и граждани поднесоха венци и цветя. Организатор на събитието бе Тракийско дружество „Тракия 1922“ с участието на представители от Община Крумовград, НЧ „Христо Ботев 1914“, „Клуб на пенсионера и хората с увреждания“, общински съветници.

Заедно с честването на 181 години от рождението на националния герой и почетен гражданин на **Хасково** Капитан Петко бе отбелязана и 70-го-

дишнината от откриването на величавия паметник на легендарния войвода (виж с. 7)

С концерти, паметни вечери и поднасяне на цветя пред паметниците на Войводата тракийци в цялата страна изразиха своята признателност към живота и делото му.

■ Стара Загора

■ Крумовград

■ Казанлък

КОЛЕДНО ТЪРЖЕСТВО НА ТРАКИЙЦИ В СВИЛЕНГРАД

ВАСИЛКА ВАНГЕЛОВА – ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ТД „ТРАКИЯ“, СВИЛЕНГРАД

На 20 декември т.г. членовете на ТД „Тракия“ в Свиленград отбелязаха 181 г. от рождението на Капитан Петко войвода. Тържеството уважиха кметът на общинната арх. Анастас Карчев, директорът на СУ „Д-р Петър Берон“ – Мариан Боянов, бившият зам.-областен управител Ангел Божинов, председателят на НЧ „Просвета – 1870“, диригент на духовия оркестър и общински съветник Васко Василев.

Празничната вечер откри председателят на дружеството Василка Вангелова, която приветства гостите и изпълни песни за героя.

Василка Вангелова награди празнуващите през тази година кръгли годишнини членове на дружеството: Калина Диманова, Анастасия Гочева, Митра Димитрова, Комня Георгиева, Ирина Милушева, Петронка Ангелова, Тонка Къркеланова, Здравко Димитров, Стойка Костова, София Янакиева, Светла Петрова. От тяхно име Комня Георгиева поднесе благодарности.

Всички тракийци получиха календар „Тракия – 2026“, посветен на 130 г. от началото на организираното тракийско движение в България.

Изненадата на вечерта беше томболата, в която бяха изтеглени екскурзии за тракийци в България и чужбина по повод на различни тракийски прояви през настъпващата 2026 г.

Тържеството завърши с химна на тракийци „Ясен месец“.

ДЕЛЯНА КОВАЧЕВА – НЕЙКОВА,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЕКЦИЯ С. ДЪБОВО
ОБЩ. МЪГЛИЖ ПРИ ТРАКИЙСКО
ДРУЖЕСТВО – СТАРА ЗАГОРА

На 13 декември преживяхме една незабравима среща – регионалната традиционна земляческа вечер на ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО „ОДРИНСКА ЕПОПЕЯ“ – гр. Стара Загора.

В едно пространство се събраха спомен, корен и дух – потомците на тракийските бежанци, носещи в сърцата си паметта за изгубения, но никога забравен роден край.

Отбелязахме 181 години от рождението на Капитан Петко Войвода – човекът, превърнал съдбата си в завет към свободата. Името му прозвуча не като история, а като жива сила, която и днес ни изпълва с гордост и преданост.

В този тържествен момент председателят на дружеството Цанко Атанасов връчи на г-жа Тодорка Кадиева, от името на Съюза на тракийските дружества в България, златен медал с лента „Капитан Петко Войвода“ – за

нейните заслуги и значим принос в националното тракийско движение. Традиционно, както всяка година, юбиларите бяха уважени с календар „Тракия“ и абонамент за вестник „Тракия“ – символичен жест на признателност и приемственост.

Силно и въздействащо звучаха пе-

сните на Представителния женски хор към дружеството с художествен ръководител Петко Танев – топли, земни, дълбоко човешки. Те разтвориха вратите към Тракия – през мелодия, памет и емоция. Почетохме нашите предци – жените и мъжете, които са понесли болка, изгнание и лишения, но са запазили българското в душите си.

Ние, техните потомци, им дължим благодарност – за силата, за упоритостта и за това, че чрез тях днес сме повече от наследници: ние сме продължители.

Прочувствен приветствен поздрав отправиха Тракийско дружество „Фере“ с председател Веска Симеонова и Красимира Иванова, председател на Народно читалище „Тракия“, с. Ракитница.

Срещата беше изпълнена с топлина, признателност и чувство за принадлежност. Напомни ни, че родолюбието не е просто чувство, а дело – и че когато го споделяме, то става още по-силно.

ХРИЗАНТЕМА КАРТАЛОВА

Тракийско дружество „Одринска епопея“ в Поморие представи вълнуващ Коледен концерт пред тракийци, граждани и гости на града.

Г-жа Ана Тодорова – председател на дружеството и водеща на концерта, прикани всички присъстващи за едноминутно мълчание в знак на почит към отишлата си г-жа Елена Мурджева, дългогодишен председател на тракийското дружество, почетен гражданин на града и многоуважавана приятелка на всички.

Сред гостите бяха г-н Иван Алексиев – кмет на Общината и отец Паладий – свещеник от манастир „Св. Георги“ в града.

Не се загръчай в сиви настроения,
по Коледа се случват чудеса!
Разтварят се в небето измерения
и пак дете си с рошава коса.
Звънят далече коледни елени,
шепти в душата сребърния сняг.
И от приказна магия окрилени,
целуваме се снежно пак и пак.
Не се загръчай в сивото на дните,
по Коледа се случват чудеса!
Мечти под клони елхови са скрити
и пеят ангели от небеса!

БЯЛА КОЛЕДА В ПОМОРИЕ

Дамите от хор „Тракийка“ с ръководител Дора Арбова, изпълниха с много любов и красота коледни, новогодишни и любими тракийски песни. Великолепното изпълнение на дует Вania и Руска Христови впечатли всички. Съпроводът на младия гъдулар Ангел Ангелов допринесе за всеобщото удовлетворение. Песните – красиви, весели, оптимистични, са залог за опазване силата на духа и традициите през вековете.

Председателката на ТД „Одринска епопея“ – г-жа Ана Тодорова завърши концерта с благодарност и пожелание: „Да посрещнем Новата 2026 година здрави, весели, засмени и от Бог благословени!“

КОЛЕДНО ТЪРЖЕСТВО НА ТРАКИЙЦИ ОТ БУРГАС И СЛИВЕН

ЛАЗАР НАЛБАНТОВ

Тракийско дружество „Странджа“ гр. Бургас организира традиционното си коледно тържество, което събра над 280 души – членове, приятели и гости.

Приветствия към присъстващите отправиха председателя на дружеството г-н Стефан Колев и заместник председателя г-н Лазар Налбантов. С връчване на благодарствена грамота за активна дейност и всеотдайност към тракийската кауза през 2025, те отличиха тракийките Денка Петкова от малоазийската секция „Люляк“ и Николинка Панайотова от секция „Златна есен“.

Сред гости бяха и 30 тракийци, представители от Тракийско дружество „Лазар Маджаров“ гр.

Сливен, придружени от своя председател г-н Кирил Киряков, който отправи сърдечни поздравления и пожелания за здраве, сплотеност и успешно бъдеще. Фолклорната им група със своите солистки също отправиха музикален поздрав към

всички.

Празничният ден премина в топли и приповдигната атмосфера, съпътствана от богата културна програма с музикални и танцови изпълнения, които предизвикаха много аплодисменти. Жените

тракийки от всички тракийски секции на дружеството, под ръководството на културно-масовика Николинка Панайотова пресъздадоха няколко сценки, като се преобрази на Старата 2025 и Новата 2026 година, Снежанка, Дядо

Коледа, джуджета, елфи, клоуни, музиканти и др. Веселието, доброто настроение и тракийският дух обединиха всички присъстващи и превърнаха събитието в истински празник на традициите и общността.

ПРАЗНИЧНА СРЕЩА НА ТРАКИЙЦИ В ЯМБОЛ

МАРИЯ НИКОЛАЕВА

Ръководството на дружество „Тракия“ в град Ямбол покани своите членове на среща в клуба на дружеството, който ни посрещна обновен и украсен с коледна украса, напомняща за приближаващите празници. За приветливия вид на тракийския дом се бяха погрижили Юлия Върбанова, Мария Маркова, Стоянка Влайкова и Иванка Гамова.

Още преди уречения час пристигнаха най-нетърпеливите тракийци. Някои от тях доведоха със себе си и свои приятели, които заявиха желание да станат редовни членове на тракийското дружество.

Председателката на дружество „Тракия“ Юлия Върбанова приветства тракийци с „Добре дошли“ и предложи като начало да изпеем химна на тракийци „Ясен месец веч изгрява“. След вълнуващото начало, госпожа Върбанова пожела на всички светли празници и припомни предстоящата годишнина от рождението на Капитан Петко войвода.

Срещата премина без сценарий, в непринудени разговори и изяви. Ръководителят на дамската фолклорна група „Тракийка“ – Георги Костов напомни, че от 10 годишен е свързан с тракийското дружество. Той поздрави присъстващите със свое изпълнение на народна песен, посветена на светлия празник – Коледа.

Стойко Ташев припомни наричанятията, с които коледарите от нашия край влизат

във всеки двор и благославят стопанина, семейството му, имота, стоката и пожелават богата бъдеща реколта.

Стоян Тенев – един от най-възрастните тракийци, изпя коледарска песен.

Маша Трендафилова подари на библиотеката на дружеството своята книга „Пътетеките на времето“. В книгата авторката описва съдбата на прадядо си Янко Добрев Костов, който е принуден през 1912 г. да напусне дома си в село Аврен. Прокуден от дома си, той изоставя имот – ниви, ливади, гори, едър добитък. Въпреки че е вдовец, дядо Янко поема пътя на бежанец,

за да спаси петте си деца. След дълги преходи към майка България, прадядото на Маша и много негови съселани – бежанци се установяват в град Ямбол. Ръководството на града им предоставя малки парцели общинска земя, колкото за къща и малко дворче. Не след дълго върху тези парчета земя, с общите усилия на роднини и съселани – авренци, една след друга се появяват къщичките, които наричаме „събота срещу неделя“. Така в работния ден понеделник, къщата вече е покрита и може да бъде узаконена. По този начин се появява намиращия се тогава извън града, а сега в

рамките на Ямбол – квартал Аврен.

Срещата на тракийци не мина без викторина и награди за верните отговори на въпросите за броя на ястията на Бъдни вечер, какво символизира „бъдникът“ и каква е ролята му в коледната нощ, с каква цел трапезата в края на вечерта не се „раздига“. В края на срещата всеки си взе парче от баницата и падналият му се късмет. Участниците в срещата се разделиха с пожелания за нови срещи, свързани с бъдещи празници, чествания и мероприятия, посветени на бележити личности и дати от тракийския календар.

Членовете на дружество „Тракия“ в град Ямбол от сърце пожелават на членовете и на ръководствата на тракийските дружества в България, на всички наследници на бежанците от Тракия и Мала Азия – мирна, здрава и благодатна 2026 година!

ТРАКИЙЦИ ВЪВ ВАРНА ОТБЕЛЯЗАХА 125 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ПОЛЯ ТЕРЗИСТОВЕВА

На 14 декември във Варна отбелязаха 125-тата годишнина от рождението на Поля Терзистоева (1900-1985) - учител, общественик, радетел на тракийската кауза и дългогодишен ръководител на Тракийското дружество във Варна.

Честването бе организирано от Регионално тракийско дружество-Варна, Тракийския научен институт, филиал Варна и НЧ „С Тракия в сърцето-2021“.

В началото, представители на трите организации и граждани поднесоха цветя пред паметната плоча на Терзис-

тоева в морския град. След това честването продължи в Арт салона на Радио Варна, където доц.д-р Геновева Михова изнесе доклад за живота и делото на видната тракийка. Последва ползотворна дискусия, в която се включиха хора със свои лични спомени за тракийската деятелка Поля Терзистоева.

Представители на Народен хор „Тракия“ с ръководители Калина и Георги Германови направиха тази годишнина още по-тържествена и чувствена. Техните възпитаници изпълниха Химна на Тракия, „Моя Варна“ по текст на

Христина Стоева и музика на Георги Германов, както и „Песен за леля Поля“ по текст и музика на Георги Германов. Но най-силно се развълнува публиката от чувствените изпълнения на младите таланти от Школата по народно пеене към читалището с ръководител Калина Германова. Те изпяха „Котляните чорбаджии“ и „Мамо, мила мамо“. Николета Пиронкова, също от школата, стопли сърцата на всички присъстващи с „Я вчера минах приз Варна“ по текст и музика на Георги Германов.

ДОЦ. ГЕНОВЕВА МИХОВА –
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ТНИ,
ФИЛИАЛ ГР. ВАРНА

ПОЛЯ ТЕРЗИСТОВЕВА (1900–1985)

Днес отбелязваме с почит и признание 125-годишнина от рождението на Поля Терзистоева, всеизвестната за варненци Леля Поля, един от ярките символи на тракийското движение в града и областта. Малко са личностите, които приживе се превръщат в легенди и оставят трайни следи в народната памет. Така както на дейците на изкуството се отбелязват кръгли годишнини творческа дейност, Поля Терзистоева е чествана с внушително тържество през 1974 г. за 50-годишната ѝ обществена дейност. През целия този период тя е избирана като председател или заместник председател на Тракийското дружество в нашия регион. Събитието се случва в присъствието на ръководството на Съюза на тракийските дружества в България и на колегите ѝ от по-голямата част на дружествата на тракийските българи в страната. Такова авторитетно присъствие е обяснимо, защото Поля Терзистоева не е явление от местно значение, а популярен и заслужил тракийски деятел от национален мащаб.

Полихрония Христова Минчева, както е името ѝ по рождение се появява на този свят на 26 януари 1900 г. в Лозенград. Семейството ѝ е емоционално свързано със с. Енидже, откъдето са родителите ѝ. Баща ѝ по професия е хлебар и притежава собствена фурна в Лозенград. Както повечето български семейства в Тракия и нейното е многодетно – има трима братя. В детска възраст Поля посреща в родния си град победоносната българска войска в Балканската война. Свидетел е и на покрусата от реокупацията на Тракия, както и на принудителното драматично напускане на свидното бащино огнище.

Установило се във Варна, семейството ѝ седем години живее под наем. В 1920 г. държавата му предоставя заем от 20 хиляди лева за строителство на къща, който до завършването ѝ нараства на 40 хиляди. Около казармата на Осми Приморски полк, в близост до ул. „Чаталджа“ е определен терен за жилища на тракийските бежанци, където израства нов бежански квартал. През 1921 г. Поля завършва Девическата гимназия във Варна и започва работа като учителка. Ударите на съдбата продължават да громат личния ѝ живот. Двама от братята ѝ стават политемигранти в Съветския съюз и цяло десетилетие семейството е в пълна неизвестност за съдбата им. На 28 юни 1928 г., Поля Христова свързва живота си със свещеника Стоян Попов, а на 28 март следващата година стават родители на син. Но още не навършил 3 г. малкият Енчо остава без баща. Следват 13 трудни и бедни вдовишки години, в които тя живее в бащиния си дом в Тракийския квартал на ул. „Гладстон“ 5. През 1944 г. сред деятелите

на тракийското дружество във Варна тя среща втория си съпруг – Коста Терзистоев, бежанец като нея. И неговите родители са от Енидже, и той като нея е родом от Лозенград, овдовял е също на млади години. Шестимата братя в семейството му са свързани с подготовката на Илинденско-Преображенското въстание, а един от тях е убит преди въстанието – при

пренасяне на оръжие за Малко Търново. В лицето на съпругата си Коста среща сродна душа, с която да споделя житейските несгоди. Той е фотограф художник. В поредицата му „Стара Варна“ сега единствено можем да видим някогашните дървени къщи по крайморските улици, разбиването на Варненския затвор на 8.09.1944 г., „замръзнала Варна“, когато през 1955 г. лед сковава пристанището, вълнолома, кейовете стени и др.

Младата бежанка, от поредната миграционна вълна от Източна Тракия през 1913 г., се свързва с тракийското движение още от ранна младост. Тя присъства като гост на учредителния конгрес на Младежкия тракийски съюз в Пловдив, където брат ѝ Михаил Христов е делегат. През 1928 г. я избират за секретар на Младежкото дружество във Варна, както и за подпредседател и шатен секретар на Варненското тракийско дружество. Напуска учителската професия и от тогава до кончината ѝ продължава пословичната ѝ отдаденост

на тракийската кауза. Дружеството, което наследява е с членска маса 850 души.

В променените исторически реалности след двете Балкански войни (1912–1913 г.) основна нейна цел става защитата на икономическите, социалните и политическите интереси на тракийци за извоюване на повече права в страната, където те все още живеят като бежанци. Въпреки че надеждата за връщане в родните места в Тракия не е угаснала напълно, вече все по-трайно се прокрадна мисълта за адаптацията им на българска земя. Бежанците имат нужда от свои домове, от оземляване, от решаване на най-обикновени битови въпроси. Сред тях има значителен брой кръгли сираци, вдовици, неграмотни или полуграмотни, които едва свързват двата края. Ръководството на дружеството издирва крайно бедни и нуждаещи се от материална помощ семейства, организира благотворителни акции за събиране на помощи – брашно, парични средства, дрехи, завивки и др. С въздействието и настояването на тракийската организация е отвоювано отреждането на терени за бежански квартали, заеми за строителство, подпомагане с материали и др.

Енергична и отговорна Поля Терзистоева е навсякъде – в благотворителните прояви на новосъздадения Дамски комитет, във възрожденния календар на тракийските традиционни празници и обичаи, във възпоменателните тържества по повод рождението и кончината на Капитан Петко Войвода, както и на други дейци на тракийското революционно движение. Продължава ежегодното честване на 26 март като Ден на Тракия, чието начало е положено през 1919

г. Това се прави тържествено – със заря проверка, шествия, митинги на Червения площад, в присъствие на варненската общественост и флотския оркестър.

От встъпването си в длъжност, Поля Терзистоева търси дом за тракийци и за организацията им. Това е тяхна отколешна мечта, но този път общината се отзовава на молбата им и им отрежда терен. Избран е строителен комитет, оглавяван от Васил Драгулев, председател на организацията. Тракийци участват кой с каквото може – с парични средства, с безвъзмездно предоставяне на строителни материали от фирми производители, с осигуряване на превоз от собственици на каруци, с доброволен труд. Откриването на стария Тракийски дом става на 27 март в 1930 г. и е свързано с отбелязването на Деня на Тракия. Това придава на тържеството още по-голяма емоция, породена от чувството, че тракийците от Варна вече разполагат със собствен дом. Тук, в недовършения все още строеж на Дом „Тракия“ по покана на варненци на 5 октомври 1929 г. пристигат 700 делегати от цялата страна за участие в XIV-я конгрес на СТДБ. Откриването му е предшествано вечерта от величествена заря. Сутринта се провежда грандиозна манифестация със знамената на всички присъстващи дружества от страната, с украсените с цветя ликове на видни тракийски дейци. Шествието от делегати и гости преминава по главната улица на Варна, участва в заупокойна литургия, панихида и молебен в Катедралния храм и се отправя към Морската градина, за да положи венци пред паметниците на Христо Ботев и Васил Левски в Алеята на възрожденците.

Продължава на 7-а стр.

ХАСКОВСКИТЕ ТРАКИЙЦИ ЧЕСТВАХА 70 ГОДИНИ ОТ ОТКРИВАНЕТО НА ПАМЕТНИКА НА КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА

ЗЛАТКА МИХАЙЛОВА

СНИМКИ: ЯНКО НАЙДЕНОВ

Заедно с честването на 181 години от рождението на националния герой и почете-тен гражданин на Хасково Капитан Петко бе отбелязана и 70-годишнината от откриването на величавия паметник на легендарния войвода.

Автор на монумента е скулпторът Стою Тодоров (1919–1997), тракиец по рождение, тракиец по дух. Роден в село Лъджакьой (днес Лутра, Гърция), той остава в паметта на Хасково и на България като създател на най-впечатляващия и въздействащ паметник на Капитан Петко войвода. Проектант на паметника е съпругата на Тодоров арх. Мария Милева (1926–2002 г.).

През 50-те години на XX в. многобройната и активна хасковска тракийска организация решава да увековечи паметта на Капитан Петко. Избран е инициативен комитет, отправен е апел за даряване на суми за издигане на паметника. Монументът се открива официално на 18 декември 1955 г., с което се отбелязва и 111-годишнината от рождението на Капитан Петко войвода. Присъстват стотици граждани, повечето от които са тракийски бежанци и техни потомци. Централното

ръководство на тракийската организация в лицето на председателя Никола Спиров при-ветства усилията по издигане на монумента.

В Държавния архив в Хасково се съхраняват уникални снимки от първата копка на паметника, многолюдното шествие за откриването му и тържествената церемония. Мнозина потомци на тракийски бежанци в региона днес пазят в семейните си албуми като скъп спомен снимки, направени пред

паметника в дните около неговото откриване. Години по-късно тогавашното издателство „Септември“ тиражира пощенска картичка с изглед на паметника, която днес може да се види единствено в колекционер-ски сбирки.

На поклонението през паметника на войводата пристигна единият от синовете на Стою Тодоров – арх. Иван Тодоров. Пока-нихме го, за да изразим още веднъж своята

почит пред скулптора, оставил ни скъпа за всеки тракиец безсмъртна творба, част от облика на града, каза Кирил Сарджев, пред-седател на Тракийското дружество „Георги Сапунаров“ в Хасково.

На церемонията по поднасянето на венци и цветя присъстваха кметът на Хасково Станислав Дечев, областният управител д-р Стефка Здравкова, военнотружещи, духовници, наследници на тракийски бежанци, предста-вители на патриотични организации и сто-тици деца от осем училища в Хасково. „Ис-торията не е забравена. Историята сте вие, които ще пренесете миналото в бъдещето“, обърна се към учениците Кирил Сарджев.

Областният управител д-р Здравкова връчи плакет на арх. Иван Тодоров по слу-чай 70-годишнината.

ПОЛЯ ТЕРЗИСТОВА (1900–1985)

Продължение от 6-а стр.

Шествието, с продължителност повече от километър е съпътствано от 100 каруци на тракийски събо-ряни от с. Руслар (Игнатиево) и съседните села. Нашите предше-ственици са имали самочувствието да демонстрират своята роля като фактор в гражданското общество, да изтъкват значимостта на дей-ността си, да представят в публич-ното пространство сериозността на проблемите си като израз на граж-данската си позиция и неприми-ростта си към неправдата. Своите констатации на конгреса те изпра-щат със специална резолюция и до Обществото на народите, търсейки международен отзвук и подкрепа.

Друго значимо събитие от този период е свиканият на 27 ноември 1929 г. във Варна голям протестен митинг против решенията на Ньой-ския договор, на който организа-тори са трите мащабни бежански организации – тракийската, маке-донската и добруджанската. Към хилядите участници от няколко трибуни звучат словата на техни представители, изразяващи граж-данският протест на това внуши-телно мнозинство потърпевши хора от несправедливите му клаузи и от безчувствието на т.н. Велики сили.

Поля Терзистоева полага усилия не само да привлича повече жени в тракийското дружество, но и да създаде допълнителна структура с

тяхно участие, в която те да се из-явяват. Така Варна дава простор за творчество на жените тракийки с учредяването на Дамския комитет с председател Олимпия Йосифова и подпредседател Станка В. Кало-янова. Това се осъществява с учас-тието на 40 учредителки на 2 март 1930 г. в големия дюкян на стария Тракийски дом, който служел за клубно помещение. На Дамския комитет е възложено като първа из-ява организацията на предстоящия пореден Ден на Тракия през същата година във Варна. Освен заря, па-нихида, шествие, на този ден же-ните от Дамския комитет закичват 5000 специално посветени на този празник лентички, разлепят 200 афиша и 200 позива, разпръскват 500 листовки, предлагат културно-масови прояви. В резултат на пуб-личните изяви към учредителките са присъединяват още 144 жени.

Освен сред жените тракийското

движение във Варна разширява вли-янието си и сред младите хора. Про-дължава дейността си Тракийското младежко дружество. През 1933 г. в града е организирано ново студент-ско дружество „Коста Георгиев“ в Търговската академия с председа-тел Марко Бъзлянков, бъдещ пре-подавател и професор във ВИНС (сега Икономически университет). То е неразделна част от Тракийския студентски съюз в България. На го-ляма тракийска вечер на 2 декември същата година в студентския стол под звуците на марша „Тракийски кумир“ студенти пресъздават обра-зите на Георги Кондолов, Лазар Ма-джаров, Никола Икономов, Михаил Герджиков и др.

Поля Терзистоева е неуморна и относно разрастването на орга-низацията и създаването на тра-кийски дружества по цялата тери-тория на областта, където живеят тракийски и малоазийски българи.

Едно след друго никнат поделе-нията в Руслар (Игнатиево), Яйла (Горен близанк), Петра, Индже-кьой (Тополи), Близнаци, и др.).

Още не са отшумели събитията на историческата дата 9-ти септем-ври, когато изпитаният тракийски боец Васил Драгулев – последен председател на организацията във Варна до забраната ѝ и Марин Бангиев, тракиец от по-новите по-коления се заемат веднага с възста-новяването ѝ, за да дадат нов шанс на дейността ѝ. В инициативния комитет, занимаващ се с този про-цес влизат известните носители на тракийската кауза и енергични нейни дългогодишни проводници Поля Терзистоева, Мара Пуховска и Илия Димитров. На 28 септем-ври 1944 г. е съставен протоко-лът за възстановяването ѝ, а на 2 октомври вече е конструирано и ръководството на възкръсналото Културно-просветно дружество „Тракия“. От този протокол е ви-дно, че за председател е избран

Купен Стоянов, а за подпредседа-тел – Поля Терзистоева. До 1958 г. Поля е несменяемия заместник председател на организацията, а председателското място ѝ се пове-ррява много пъти – през 1958–1959 г., 1961–1962 г. и от 1967 до 1978 г. За половин век тя се превръща в душата на организацията. Идеите ѝ бликат една след друга, енергията ѝ е неизчерпаема, отдадеността на делото – безгранична. Рядко се за-държа в кабинета си. Води на отчет всички управленски длъжности, които се заемат от тракийци и про-явява специални изисквания към тях, когато трябва да реши някакъв проблем, свързан с общността. Не се спира на пропуските на институ-циите, нито е било възможно да я спрат, не иска предварително сре-щи с „големите“ началници. Влиза в кабинетите им направо и остава там докато се намери решение на поредния проблем.

Продължава в следващия брой

ТРАКИЙСКИ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7А, тел.: 02/987 48 96

Абонирайте се!

Каталоген
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: Главен редактор д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, акад. Иван ГРАНИТСКИ, Искра ЧЕРНЕВА, д-р Динко СТРАНКИ, Хубен СТЕФАНОВ; Тодор КОРУЕВ Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

КОРЕСПОНДЕНТИ: Димитринка СМОЛЕВА (София) 0886 746 044; Христо ХРИСТОВ (Варна) Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) 076/60 13 67; Радостина ПРАМАТАРОВА (Средец); Стефан МИЛЕВ (Маджарово); Веска ЛАМБОВА (Шумен) 0877 71 85 03; Светлана ЧЕРНОГОРОВА (Сливен); Донка ДИМОВА (Карнобат) Златка МИХАЙЛОВА и Анаета ГЕОРГИЕВА (Хасково) 0894 044 420; Мария ИВАНОВА (Ямбол) Светлана ПЕЕВА и Валя ГЕОРГИЕВА (Поморие); Недка ОНОВА (Крумовград).

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака).

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

ЕДНА ГОДИНА СРЕДНОШКОЛСКИ ПАТРИОТИЧЕН КЛУБ „КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА“ ВЪВ ВАРНА

СИМЕОН КУЛИШ, НАУЧЕН СЕКРЕТАР НА ТНИ, ФИЛИАЛ ВАРНА

На 18 декември се навърши една година от дейността на Средношколския патриотичен клуб в ЧСУ „Аз съм българче“ към Регионално тракийско дружество – Варна, чийто патрон е именитият защитник на Тракия, Родопите и цяла България – Петко Киряков.

В началото на седмицата членовете на клуба подредиха и откриха във фойето на училището фотоизложба за дейността му. На 17 декември ученици посетиха Музея на Възраждането, където с помощта на музейните работници изработиха хартиена кинолента за живота и делото на Петко войвода.

Кулминацията на празничната седмица бе на 18 декември. Рожденият ден на клуба бе уважен от официалните гости – доц. д-р Геновева Михова – председател на Тракийския научен институт, филиал Варна, Николай Илчев – член на института, Йордан Вълков – председател на Регионално тракийско дружество – Варна и Мая Раданова – член на ръководството на дружеството.

Председателят на Средношколския клуб – учителят по история и цивилизации Симеон Кулиш запозна всички присъстващи с едногодишната дейност на клуба, като заедно с това припомни някои забравени моменти от биографията на Петко войвода. Акцент в разказа бе героичният подвиг на Петко Киряков при защитата на село Плевун през май 1878 г. и борбата му със сенклеристите.

Доцент Михова поздрави младите изследователи на миналото и радатели на тракийската кауза, като направи и дарение – лични документи на своя дядо от далечната 1900 г.

ЗЛАТКА МИХАЙЛОВА
СНИМКИ ЯНКО НАЙДЕНОВ

В навечерието на зимните празници Тракийското дружество „Георги Сапунаров“ и читалище „Тракия – 2008“ изпратиха подаръци за децата от Българското неделно училище „Отец Александър Чакърък“ към Генералното консулство на България в Одрин. Пратката съдържа играчки за елхата, сувенири, коледна украса, които ще зарадват 70-те ученици, старателно изучаващи български език, история и народни традиции. Училище „Васил Левски“ в града се включи в инициативата като дари стенни календари за 2026 година с lika на своя патрон.

Подаръците са откупени от големия коледен базар с участието на 28 училища и детски градини, подреден в Областната управа, за да подпомогне доизграждането на храма „Св. Иван Рилски“ в Хасково. Към поредния благотворителен жест на тракийци в полза на неделното училище и на съхраняване на бл-

гарския дух в Одринска Тракия се присъедини с личен принос и областният управител на Хасково д-р Стефка Здравкова, каза председателят на дружеството Кирил Сарджев.

Дарението ще пристигне в неделното училище на предколедното тържество в събота, на което ще присъстват и родители, членове на дипломатическата мисия на България в Одрин, и други гости. Децата и техните учители очакват да им гостува и д-р Стефка Здравкова.

НОВОГОДИШНО ТЪРЖЕСТВО В БЪЛГАРСКОТО НЕДЕЛНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ АЛЕКСАНДЪР ЧЪКЪРЪК“ В ОДРИН

ИЗТОЧНИК: САЙТ НА МВНР

Българското неделно училище „Отец Александър Чакърък“ към Генералното консулство на Р България в Одрин изпрати 2025 година с Коледно тържество. Децата от Българското неделно училище в Одрин зарадваха своите гости с богата програма от любими български детски Коледни песни и стихчета. От сцената прозвучаха пожелания за щастие и радост, за берекет и благоденствие, за здрава и мирна Нова година. Малките сурвакари от неделното училище, с изработени от тях сурвачки в часовете по „Фолклор“, сурвакаха всеки от гостите с пожеланието „Сурва весела година, живо здраво до година, до година, до амина“. Генералният консул на Р България в Одрин г-жа Радослава Кафеджийска, директорът на училището г-н Христо Христов и преподавателите г-жа Бахтъншен Мутлу и г-жа Руджинан Ергюн поздравиха децата и родителите им за постиженията и успехите в учението през настоящата година.

За всички присъстващи деца – ученици и техните по-малки братчета и сестричета имаше подаръци под елхата, осигурени с любезното съдействие на спонсори на Генералното консулство на Р България в Одрин. От подаръчните торбички надничаха и специални Коледни подаръци – изненади, изработени от деца от хасковските детски градини и училища, осигурени от Тракийско дружество „Георги Сапунаров“. Специални гости на тържеството бяха областният управител на Хасково г-жа Стефка Здравкова и председателят на Търговско – промишлената палата на Одрин г-н Сезаи Ърмак.

